

føroyinginum, at vit kunnu ikki gera við tað, vit eru fødd so. Tað er skít líkamikið, um tit eru fødd samkynd (hvat forrestin apsalutt einki prógv er um!) ella velja vera tað. Feitt, um tit velja vera tað. Feitt, um tit ikki velja vera tað. Hetta er at hava moralskt sjálvsálit. Hitt, “men eg kann ikki gera fyri tí”, er bindiklubba-moralur.

Mannarættur, fyri ein góðan ordan skyld, er meiri grundleggjandi aftur; rætturin ikki at verða píndur og dripin. At sleppa at manifestera sína hugsan, tað vil siga tosa og skriva totalt frítt. At trúgva og manifestera hesa trúgv í gerðum – so longi tú ikki fysiskt gert teg inn á tín granna, sjálvt ikki teir ófittu. Vit kunnu knúsa hvønnannan við dómum, men í 2012 vóru tvær fransadamur, sum vildu hava Evropeiska Mannarættindadómstólin at fortelja umverðini, at tað, at giftast, borgarligt ella ei, er ein mannarættur, í minsta lagi ein spurningur um javnrættindi. Damurnar blivu blakaðar heimaftur til Lyon við teim orðum, at hjúnabandið sjálvsagt einki hevur við rættindi at gera, og slett ikki mannarættindi.

Tær veruligu Lgbt-hetjurnar, tær frá fyrr av, frá Stonewall riots, ikki um at tala The Suffragettes, verulig fólk við eginsinnaðum átøkum og kodeks, høvdu vent sær í grøvini, høvdu tær hoyrt Eiler Fagraklett og hansara Lgbt-jugend umrøða seg sjálvan, hvat tey trúfast gera, nettupp sum nøkur neyðardýr brúk fyri útvortis góðtakilsí og virðing fyri at kunna vera til. Gev mær megi!

So tá hansara bláoygdu tingkvinnur, vit vilja bara vera so-við tykkum og right-on kvinnur, koma við slíkum hjúnabands-avmonterandi og, fyri samkynd, flóvisligum uppskoti, og so amatørsligt harafturat, er tað tí, at tær ikki vita betri. Eiheldur Sonja. Men hon eigur so at vita, sum samkynd, og ovasti, um hon annars megnar at líta útum seg sjálva og Lgbt-reiðrið, at alt hetta nærkast hæddini av øllum perversiteti, tí tað tú gert, er fylgjandi: tú fært ein minniluta at lýsa seg sjálvan sum ein elendigur, hjálparleysur og óautonomur riðil av einstaklingum.

At fortelja sínum fylgjarum, at teir bara kunnu fáa aksept við at leggja seg undir eina institútion, sum fyrr hataði tykkum, sum fyrr ikki vildi vita av tykkum, og sum eiheldur var fyri tykkum, heldur ikki nú, av definítiónsávum, er jú djúpt homofobiskt í sjálvum sær.

Lgbt'sa svar og meaning til hjúnabandið fyri bert fáum tíggjuárum síðani var heilt øðrvísi. Diametralt øðrvísi. Tey umtalaðu jú og fataðu hjúnabandið soleiðis: “Marriage Is a Prison That Needs To Be Abolished”. Har hevur tú tað. Um ovastaráðið í Lgbt tá veruliga vildi giftast, ella okkurt á leið har, onkra seremoni, so fiksaðu tey sjálvi tað. Ikki via stat og umvegis eksisterandi foranstaltningar og institutiónir. Ikki við hjálp frá køvandi

borgarligheitini.

Men nógv er broytt. Og ikki til tað betra. So mikið broytt, at tá vit sakligt og passionerað stríðast fyri nøkrum so góðsligum sum at varðveita eina lóg, at varðveita hjúnabandið, stríðast fyri at halda okkara politikarir úti úr og langt frá kirkjuni, langt frá okkara privatlívi og familju, okkara hjúnabandi, okkara uppfinnilsi, verða vit skírd homofobar, minni rúmlig og ótolerant at vera. Enntá “fólkærðisligir nýfðingar” av fólki, sum ikki kenna kraftina í demokratiinum, um viðkomandi so fekk hana SLASK á ennið.

Hví, Annika, Jónleif, Kristin, Heðin og titonnur, ið ivast ella bara ikki ditta tykkum at gera tað rætta, tað óteinkiliga, og siga “nei” til Lgbt, hví og hví skulu tit vera áhugað í at strika meaningina við hjúnabandinum, sum er effinett tað sama sum at annullera tað? Hví annullera nakað, sum hevur verið ein ekstremt haldgóður og idealistiskur samfelagsbyggjari í mong árahundrað? Og ikki svara “javn-rættindi”, tí so fáir eg hysteriskt anfall.

Kirkjan eigur hjúnabandið, nýtist ikki at hava funnið uppá tað, men hevur átt tað, sitið á tí í fleiri árahundrað. Hjúnabandið var faktiskt so gott sum byggjari, fyri parið, fyri børn, fyri familju og grannalag og nærsamfelagið sum heild, fyri landið, at staturin vildi brúka tað. Hann slapp. Men ikki eiga tað. Ein eksklusiv-avtala. Ein samstarvsavtala, har staturin so dánt “sleppur” at broyta nøkur viðurskipti, sosum at lata skyld uppafturgifta seg, hvat er ein broyting, men aldri í verðini nerta við sjálvan essensin í hjúnabandinum. Tað var ikki “loyvt” ella meaningin.

Broyta? Óki-dóki, men varliga. Men umdefinera, destruera, avtaka, og fremja ágang ímóti privatlívinum, heiminum, tí mest heilaga, at áseta normativar tankar um hvussu familjan skal siggja út “eftirsum allar familjusamansettingar so hvørt fara í fillur, tí annar parturin, ella báðir, hava úr at gera við at ansa sínum eg’i heldur enn sínari familju”, og gera nakað so óliberalt sum at gera seg inn á sjálvsavgerðarrættin hjá kirkjuni? Kortanei.

Staturin er, sambært semju, í besta føri ‘A Broker of Marriage’. Ikki bestemmari. Hann hevur ikki evstu ábyrgd og umsiting av hjúnabandinum, men kirkjan. Eins og hann heldur ikki hevur evstu ábyrgd og umsiting av okkara privatu sferu, men familjan. Tú og eg.

Hvat fer av mær, um eg lati Eiler gifta seg? Einki, og eg floyti eisini á meg. Og hví skal alt eisini altíð handla um meg-meg-meg. Hvat við at halda seg til grundvirði, orð, semantikk, definítiónir, moralitet sum tíðarleys stódd – og so handla har eftir, eisini kallað prinsippir.

Orð hava meaning. Orð, tess merking, er neyðug, er altavgerandi, fyri at vit kunnu forhalda okkum

til og viðmerkja veruleikan. So hvat er tá poengið, endamálið við nøkrum sum helst, og serstakliga tí helst mest umráðandi, haldgóðu og mest ríku institutiónini, um sjálvur betýðningurin, tess meaning, verður tikin frá henni, verður avtíkin? Hvat, Annika, Heðin og tit javnað-armenn? Hvat?

Umdefinera tú, so fjernar tú meaningina. Tað er púra greitt. Tak eitt borð. Eitt orð. Ein stódd. Tú kanst broyta tað: geva tí fyra heldur enn fimm bein, geva tí seks heldur enn trý bein; tú kanst eisini broyta formin, lyfta tað ella lækka tað, enntá mála tað ljósareytt. Akkurát sum tú kanst broyta hjúnabandið. Og akkurát sum tað eisini hevur verið fyri broytingum. Uppafturgifta, sum dømi.

Men setur tú tað saman á slíkan hátt, at tú ikki fært stillað nakað á borðið, brúkt tað!, so missir tað jú sína meaning. Tú hevur umdefinerað tað. Tað er ikki longur eitt borð. Sama við hjúnabandinum. Umdefinera tú tað, strikar tú meaningina við tí. Tá er hjúnabandið ikki longur eitt hjúnaband.

Ikki tí, vit skulu so sanniliga minnast til hasi, ið eru gift, gift í tí trúgv, at hetta er ein fyriskipan millum mann og kvinnu. Tað er ikki í lagi, at teirra fatan, teirra samleiki, verður knýlvaður. Nei, verri, láturliggjærdur. Tileinkisgjærdur.

Spyr tí ikki, hvat fer av mær, um Eiler sleppur at gifta seg hjá Heðin, men spyr, hvat fer av hjúnabandinum? Svárið? Alt! Tú kanst, sambært definítión, ikki longur sakliga og í álvara tá longur tosa um eitt hjúnaband.

Hjúnabandið handlar tessvegna ikki um kærleika, penan kjóla ella gott ball, ella praktiskar hentleikar. Hetta er gabb. Og nøkulunda intellektuell fólk vita hetta. Fólk giftast av øllum møguligum grundum, millum annað kærleika, vóni eg, og hvítan kjóla og ball, og tvungið. So kærleiki ella eitt nógv eftirsóknarvert familjugildi er ikki felagsnevnarin fyri hjúnabandið.

Felagsnevnanin, definítiónin, er foreiniligheitin av konu og manni og tí, sum kanska, kanska ikki, spyrst burtúr. Til dømis eitt nýtt ættarlið. Tað, mínar damur og harrar, er hjúnabandið. Kulturelt og, um tú vilt, religiøst.

Tað er sameiningin av báðum kynunum, og har eru bara tvey, av manni og konu, ið definera hjúnabandið. Alt annað kann pilkast viðuttan eina avtøku av tí sum fylgju. Pilkar tú við ella undirmetandi og arrogant tileinkisger sjálva kjarnuna, sjálvt klisturið í hjúnabandinum, í hesi mektigu institutíón, so er meaningin fokin.

Vilt tú tað, so sig sum er. Eg haldi so, at tað er spell, og eg eri sannførdur um, at meirilutin á tingi eisini heldur hetta; og ikki vil hetta, ikki tá samanum kemur, og ikki, um tey sleppa at fylgja sínum instinkti og kaldgløggu grundan. Ikki, um tey sleppa og tora.

Útreiðslutrøllið (fólkapensiónin)

Jens Pauli í Dali

Leynar

Útreiðslan til fólkapensiónina er ikki tann trupulleikin, ið hann verður gjærdur til. Øll, sum koma í pensiónsaldur, eiga at fáa grundupphæddina, eisini tey, sum fáa góða eftirløn, og grundupphæddin eigur ikki at verða lækkað.

Meginparturin av hesum fólkum hava eftir eitt langt arbeiðslív (35-50 ár) verið við at galdið stóran part av útreiðslunum hjá Landskassa og kommunum øll hesi ár og stuðlað undir allan framburð í landinum.

Fólk eiga at gjalda til egna eftirløn (uttan at gjalda undanskatt av inngjaldinum); tá verður

eftirlønin so mikið stór, at tær inntøkur landskassin fær frá meginpartinum av teimum eftirløntu verður líka stórus ella meira enn fólkapensiónin. Hesi fólk gjalda skatt, toll, mvg, oljugjald og onnur gjöld í landskassan. Nógv av hesum koma tí at gjalda meginpartin ella alla sína fólkapensión sjálv; tí er óneyðugt at skerja grundupphæddina.

Umframt hetta gjalda fólk minst líka nógv í kommunuskatti.

Tað er skilagott at hækka samhaldsfasta, einamest vegna tey, sum fáa lága eftirløn ella einans hava fólkapensión at liva av. Men samhaldsfasti eigur ikki at verða hovuðsálitið, tí talið av gomlu fólki økist nógv skjótari enn talið av fólki í arbeiði.

Hví ikki fólkapensión til øll vaksin?

Zakarias Wang

Nú hoyrast stórtíðindi um allan heim.

Finska stjórnin boðar frá, at hon ætlar at seta í verk eina skipan

við borgaraløn. Hvør vaksin skal fáa útgaldið 800 evrur um mánan. Ein evra er verd 7,45 kr, so talan er um 5.950 krónur um mánan ella 71.520 krónur um árið. Hetta uppskot hevur góða undirtøku. Ein meaningarkanning vísir, at 69% av øllum finnum dáma væl, at hetta verður gjørt, og sjálvur forsætisráðharrin sigur, at endalig avgerð verður tikin um eitt ár.

Ætlanin er, at henda upphædd skal verða ósvitalig. Einki skal verða tikið burtur av henni undir nøkrum umstøðum. Hevur onkur aðra inntøku, minkar borgaralønin ikki. Serliga orsøkin til at hetta verður gjørt nú, er at finnar eru komnir í neyð av arbeiðsloysisskipanini. Í henni verður tikið burturav, um onkur fær arbeiði, hvussu lítið tað enn er. Tí hveppa fólk seg við at fara at arbeiða, og hetta er skaðiligt fyri samfelagið.

Borgaralønin er tí einfaldari enn núverandi fløkjasliga skipan.

Sjálvandi er hon eisini dýrari. Serliga verður ført fram, at við hesi skipan koma tey ríku at fáa útgaldið pening, og hví skulu tey tað, tá tey hava so ivaleyst?

Afturímóti verður her víst á, at tey ríku eru jú rættiliga fá, eini

10-20% av øllum. Borgaralønin kemur at vera skattafrí, og tey ríku gjalda skatt av inntøkuni oman fyri botnfrádráttin. Við hesi nýggju skipan verður eingin botnfrádráttur, og tann skattafría inntøka, sum tey ríku higartil hava havt, gerst tí øll somul skattskyldug.

Harafturat er vert at hava í huga, at henda broyting verður figgjað við øktum skattainntøkum. Tær kunnu bert fáast frá teimum ríku, og tá tey fáa borgaraløn, verður ikki so lætt hjá teimum at grenja um, at tey einki hava at liva av eftir at skatturin er goldin.

Gongdin í Finnlandi er jú heilt øvg henni, sum okkara landstýri hevur stungið út í kortið.

Vit hava ikki havt borgaraløn higartil, men vit hava havt eina skipan við fólkapensión. Tá hon kom, var hon eitt stórt framstig, men nú er farið undir at niðurlaga hana, soleiðis sum Ingeborg Vinther ger vart við.

Øll orsøk er hjá okkara stýri at ganga í seg sjálvt og viðurkenna, at tað er á skeivari leið.

Heldur enn at klípa burtur av fólkapensiónini áttu okkara 18 meirilutamenn at miða seg eftir finnum og sagt at:

Fólkapensiónsgrundupphæddina fáa øll frá tí tey eru 16 ár.

Einki skal klípast burtur av hesi upphædd.

Upphæddin verður hækkað frá 3.313 krónum til 6.000 krónur um mánan.